

Kalisz, 11.03.2019r.

WGOŚ.0003.11.2019

Pani
Barbara Oliwiecka
Pan
Piotr Mroziński
Radni Miasta Kalisza

W odpowiedzi na interpelację Państwa Radnych z dnia 12.02.2019r. w sprawie gospodarki niskoemisyjnej miasta Kalisza, uprzejmie przedstawiam stosowne informacje, zgodnie z kolejnością pytań zadanych w przywołanej powyżej interpelacji.

Ad 1

Budynki administracyjne Urzędu Miasta Kalisza nie są ogrzewane węglem. Również, zgodnie z informacjami przekazanymi mi przez Wydział Edukacji Urzędu Miasta Kalisza, żadna z **miejskich placówek edukacyjnych** nie jest opalana węglem kamiennym.

Nadzór nad kaliskimi **instytucjami kultury** pełni w moim imieniu Wydział Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Kalisza. Jak wynika z informacji przekazanej przez ten Wydział również kaliskie instytucje kultury posiadają – z jednym wyjątkiem - inne niż węglowe źródła ciepła. Wydział przedstawił szczegółową informację dotyczącą zastosowania ekologicznych technologii i wykorzystania przyjaznych środowisku źródeł ogrzewania w instytucjach kultury Miasta Kalisza oraz w Ośrodku Sportu Rehabilitacji i Rekreacji, którą to informację przedstawiam Państwu Radnym poniżej:

1. Filharmonia Kaliska z siedzibą w Kaliszu przy alei Wolności 2, korzysta z ekologicznego źródła ogrzewania (gaz). W ramach termomodernizacji, wymieniona została stolarka okienna i drzwiowa oraz uszczelnione fundamenty (zabezpieczenie przed wilgocią od strony rzeki). Na ocieplenie ścian Folusza nie wyraził zgody Wojewódzki Konserwator Zabytków (budynek wpisany został do ewidencji zabytków, a ponadto położony jest na obszarze objętym ochroną konserwatorską).

2. Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Asnyka

a) Budynek administracji położony w Kaliszu przy ul. Łaziennej 6, ogrzewany jest z własnej kotłowni gazowej. Okna w części biurowo – administracyjnej i w innych pomieszczeniach użytkowanych na co dzień oraz drzwi zewnętrzne zostały wymienione (pozostało do wykonania: wymiana okien strychowych i piwnicznych, wymiana drzwi do piwnicy oraz wrót garażowych). Obiekt wpisany do rejestru zabytków oraz znajdujący się na terenie objętym ochroną konserwatorską. Dyrektor MBP złożył wniosek do planu inwestycyjnego Miasta na 2019 rok o środki na realizację zadania pod nazwą „*Remont elewacji budynku MBP przy ul. Łaziennej 6*”. Fundusze na ten cel nie zostały zaplanowane.

b) Biblioteka Główna – budynek położony w Kaliszu przy ul. Legionów 66. Budynek ogrzewany z miejskiej sieci ciepłowniczej. Wymaga remontu obejmującego również prace służące izolacji termicznej (wymiana spróchniałej stolarki okiennej i drzwiowej). Dyrektor MBP złożył wniosek do planu inwestycyjnego Miasta na 2019 rok na realizację zadania pod nazwą „*Renowacja elewacji budynku Biblioteki Głównej przy ul. Legionów 66 wraz z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej oraz niezbędnymi robotami blacharskimi dachu mansardowego*”. Całkowity koszt inwestycji oszacowano we wniosku na kwotę 344.945,00 zł. Środki na ten cel nie zostały zaplanowane. Obiekt wpisany jest do rejestru zabytków oraz położony jest na terenie objętym ochroną konserwatorską.

c) Filia MBP nr 4 – budynek położony w Kaliszu przy al. Wolności 27 – ogrzewanie gazowe. Placówka funkcjonuje w budynku będącym prywatną własnością, zarządzanym przez MZBM.

Pozostałe placówki biblioteczne (Filie MBP Nr: 1, 2, 3, 5, 7, 9, 16) ulokowane zostały w wynajmowanych pomieszczeniach Miasta lub spółdzielni mieszkaniowych, natomiast Filia MBP Nr 12 w Szpitalu (ul. Toruńska). Żadna z nich nie korzysta z ogrzewania węglowego.

Tworzona obecnie Filia MBP Nr 6 mieścić się będzie w budynku komunalnym przy ul. Wrocławskiej 189a, ogrzewanym z indywidualnej kotłowni gazowej. Budynek znajduje się w ewidencji zabytków miasta Kalisza.

3. Galeria Sztuki im. Jana Tarasina, zlokalizowana w Kaliszu przy pl. św. Józefa 5

Galeria zajmuje pomieszczenia w zabytkowym kompleksie budynków (wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na obszarze objętym ochroną konserwatorską). Budynek, w którym funkcjonuje Galeria, będący współwłasnością: Skarbu Państwa, Miasta Kalisza i Powiatu Kaliskiego, ogrzewany jest ekologicznie (gaz).

4. Ośrodek Kultury Plastycznej „Wieża Ciśnień” im. B. Jareckiego,

zlokalizowany w Kaliszu przy ul. Górnośląska 66a

Wieża Ciśnień ogrzewana jest z miejskiej sieci ciepłowniczej. W celu poprawy efektywności ogrzewania oraz ze względów ekologicznych zasadnym byłoby dokonać w niedalekiej przyszłości wymiany przestarzałego węzła cieplnego w budynku. Koszty ww. zadania wymagałyby oszacowania.

5. Ośrodek Sportu, Rehabilitacji i Rekreacji,

zlokalizowany w Kaliszu przy ul. Łódzkiej 19-29.

Budynek główny OSRiR zlokalizowany w Kaliszu przy ul. Łódzkiej 19-29 nie jest ogrzewany węglem. W zarządzie OSRiR pozostaje natomiast jeden budynek, położony w Kaliszu przy ul. Wał Piastowski 3, gdzie używa się pieca zasilanego węglem. Jest to urządzenie starszej generacji, które wymaga w niedalekiej przyszłości wymiany. Jeśli chodzi o termomodernizację obiektów będących we władaniu Ośrodka, nad planami w tym zakresie pracuje obecnie Wydział Rozwoju Miasta tut. Urzędu.

Kolejną grupą budynków stanowi zasób Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych. MZBM administruje zarówno zasobem miejskim, jak i nie będącym własnością Miasta. Sposób ogrzewania budynków komunalnych i prywatnych oraz komunalnych będących w zarządzie Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych, jest różnorodny i można w tym

zasobie spotkać niemal wszystkie metody na pozyskanie ciepła w budynku. Szczegółowym wykazem dotyczącym każdego budynku (budynków tych jest kilkaset) dysponuje MZBM. Sposób ogrzewania budynków komunalnych, będących w zarządzie MZBM, położonych na terenie Kalisza, kształtuje się następująco:

- a) budynki z ogrzewaniem c.o. - 47 szt.
- b) budynki z ogrzewaniem węglowym, w którym część lokali posiada indywidualne centralne ogrzewanie gazowe - 90 szt.
- c) budynki z ogrzewaniem węglowym - 54 szt.

Ad 2

W budżecie Miasta Kalisza na rok 2019 i w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2019-2038 nie ma odrębnego – kompleksowego - zadania inwestycyjnego dotyczącego wymiany źródeł ogrzewania w budynkach i instytucjach miejskich Kalisza. Nie oznacza to, że takie prace nie zachodziły w minionym okresie i nie zachodzą nadal. Jak wynika z przekazanych mi informacji i danych, sukcesywnie, w kolejnych latach były prowadzone prace dotyczące zarówno termomodernizacji obiektów, jak i samej wymiany źródła ciepła w budynkach. Przywołać tu można choćby duże zadanie wykonane kilka lat temu, czyli kompleksową termomodernizację placówek oświatowych.

Należy poinformować Państwa Radnych również, że w 2018 roku został wymieniony:

- piec gazowy na węzeł cieplny w budynku V Liceum Ogólnokształcącego za kwotę całkowitą inwestycji wynoszącą 112.935,99 zł brutto;
- stary piec olejowy na piec olejowy nowszej generacji z możliwością wykorzystania go po wykonaniu instalacji gazowej i adaptacji pomieszczeń na kotłownię jako piec gazowy w budynku Przedszkola w Parku Miejskim w Kaliszu. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 70.449,03 zł brutto.

Nie jestem w stanie w tak krótkim czasie – na użytek złożonej interpelacji – udzielić odpowiedzi na pytanie dotyczące szacunkowych kosztów inwestycji, które czekają nasze Miasto, aby wszystkie obiekty Miasta posiadały ekologiczne źródła ciepła. Nie jest to możliwe bez zbadania szczegółowego każdej sprawy, bez przygotowania dokumentacji projektowej oraz wykonania kosztorysów inwestorskich, ponieważ każdy budynek należy rozpatrywać indywidualnie, po uwzględnieniu możliwości technicznych, dostępu do mediów, np. gazu, ciepła miejskiego, a także możliwości zastosowania odnawialnych źródeł ciepła.

Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych z wykorzystaniem dotacji miejskich oraz z własnych środków prowadzi sukcesywny proces zmiany sposobu ogrzewania na ogrzewanie z sieci ciepłej oraz etażowe ogrzewanie lokali mieszkalnych. Z uwagi na znaczne koszty jest to proces długotrwały. Szacunkowy koszt zmiany sposobu ogrzewania w budynkach opalanych paliwami stałymi można szacunkowo określić na około 50.000.000,00 zł. Termin wykonania zmiany sposobu ogrzewania jest zależny od wielkości przeznaczanych środków finansowych na przedmiotowy cel.

Ad 3

Na podstawie ewidencji pojemników przeznaczonych do odbioru popiołu w ramach zorganizowanego systemu odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, oszacowano, że na terenie miasta Kalisza w 3522 gospodarstwach domowych występuje ogrzewanie węglowe.

Należy przyjąć, że liczba budynków jednorodzinnych opalanych węglem kamiennym wynosi 3522 szt. Budynki wielorodzinne ogrzewane węglem kamiennym to 274 przypadki. Razem zatem mamy 3796 budynków ogrzewanych przy zastosowaniu węgla kamiennego. Można założyć, że znaczącą większość stanowią kotły niższych generacji. W tym zakresie brak jest dokładnych danych.

Sposób ogrzewania zaś budynków prywatnych będących w zarządzie MZBM w Kaliszu kształtuje się następująco:

- a) budynki z ogrzewaniem c.o. - **2 szt.**
- b) budynki z ogrzewaniem węglowym, w których część lokali posiada indywidualne centralne ogrzewanie gazowe - **62 szt.**
- c) budynki z ogrzewaniem węglowym - **64 szt.**

Ad 4

Energia ciepła wykorzystywana przez Miasto Kalisz i podległe instytucje nie pochodzi z indywidualnych odnawialnych źródeł energii. Nie uzyskano też informacji z zakładu energetycznego jaka część energii elektrycznej wykorzystywanej przez Miasto Kalisz i podległe instytucje pochodzi z odnawialnych źródeł energii. Energa Operator S.A. nie dysponuje planem wzrostu udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii dla miasta Kalisza. Prawdopodobnie szacunek taki jest niemożliwy. Według danych Europejskiego Urzędu Statystycznego (EUROSTAT) w Polsce zużycie energii w 11% pochodzi z odnawialnych źródeł energii.

Ad 5

Wykorzystanie źródeł energii odnawialnej w mieście, obecne i perspektywiczne, opisane jest w załączniku do uchwały nr XXXIII/419/2017 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie uchwalenia „Aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia miasta Kalisza w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na lata 2016-2030”. Dokument ten jest dostępny do wglądu na stronach internetowych Miasta Kalisza – na BIP. Powyższe zagadnienie ujęte jest także w *Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Kalisza* opracowanym w 2016 r. - uchwała nr XXIX/374/2016 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 27 października 2017 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia i przyjęcia do realizacji „*Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Kalisza*”. Dokument również jest dostępny do wglądu na stronach internetowych Miasta Kalisza – na BIP.

Głównym celem rozwojowym wg ww. dokumentów jest plan wybudowania przez ENERGA Kogeneracja Sp. z o.o. z siedzibą w Elblągu, układów kogeneracyjnych w Elektrociepłowni Kalisz (jednoczesne wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej):

- opalanego biomasą 20 MW i 10 MW – plan 2020 r.),
- opalanego gazem ziemnym (20 MW i 20 MW – plan 2021 r.).

Jednocześnie należy dodać, że obecnie trwają prace – realizowane przez tut. Urząd - nad realizacją wdrożenia przedsięwzięcia montażu urządzeń fotowoltaicznych i solarnych dla 358 nieruchomości (budynki jednorodzinne) na terenie miasta. Trwają także prace w postaci przygotowania i wykonania badań geofizycznych uwiarygadniających planowany odwiert rozpoznawczo-poszukiwawczy wód geotermalnych.

Ad 6

W budżecie Miasta Kalisza na rok 2019 i w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2019-2038 nie ma zadania inwestycyjnego polegającego na kompleksowej termomodernizacji budynków i instytucji miejskich w Kaliszu. Aktualnie Miasto Kalisz posiada dokumentację projektową dotyczące termomodernizacji poniżej wymienionych obiektów:

- budynku położonego przy Wale Piastowskim 3;
- budynku SOSW Nr 2 położonego przy ul. Kordeckiego 19;
- budynku OSRiR położonego przy ul. Łódzkiej 19-29;
- budynku Domu Pomocy Społecznej;
- budynku położonego przy ul. Kościuszki 1a;
- budynku Środowiskowego Domu Samopomocy TULIPAN położonego przy ul. Widok 77.

Jak wynika z danych przekazanych mi przez Wydział Rozwoju Miasta tut. Urzędu, w latach 2017-2018 została przeprowadzona kompleksowa termomodernizacja wielu obiektów, w ramach której wykonano m.in. wymianę stolarki, wymianę oświetlenia na LED, docieplenie przegród zewnętrznych, zamianę tradycyjnych źródeł ciepła na energooszczędne źródła energii, tj. panele fotowoltaiczne, pompy ciepła, kotły gazowe. Termomodernizacji poddano sześć Przedszkoli Publicznych (Nr 1, 9, 18, 20, 27 i 30) oraz trzy Żłobki (Nr 2, 3 i 4). Całkowity koszt przedmiotowych inwestycji wyniósł 10.066.540,57 zł brutto.

Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Kaliszu zarządza budynkami komunalnymi oraz budynkami prywatnymi w ramach zarządu przymusowego (brak właścicieli, niuregulowany stosunek prawny lub niechęć spadkobierców do odbioru nieruchomości). W przeważającej części są to budynki stare wymagające wykonania remontu w szczególności termomodernizacji. Jednakże trzeba zdawać sobie sprawę, że budynki te w zdecydowanej większości wpisane są do gminnej ewidencji zabytków oraz zlokalizowane są w strefie „Historycznego układu urbanistycznego miasta Kalisza”, co zobowiązuje właściciela lub zarządcę obiektu do uzgadniania wszelkich prac budowlanych dotyczących remontu elewacji z służbami konserwatorskimi, a w wielu przypadkach wartość historyczna elewacji budynku (detale architektoniczne, materiał, z którego jest wykonana i inne) nie pozwala na zastosowanie tradycyjnej techniki termomodernizacji. Z dotychczasowych doświadczeń podczas uzgadniania projektu remontu elewacji tego typu budynków wynika, że Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków, odmawia wykonania docieplenia elewacji frontowych. Powoduje to, że przeprowadzane przez MZBM remonty kamienic przechodzą tylko tzw. częściową termomodernizację. W ciągu ostatnich pięciu lat MZBM przeprowadził remont łącznie 38 budynków mieszkalnych z zasobu komunalnego. Obecnie ilość budynków komunalnych wymagających termomodernizacji wynosi około 141 budynków oraz około 168 budynków prywatnych w zarządzie MZBM.

Ad 7

Oświetlenie Uliczne i Drogowe Sp. z o.o. z siedzibą w Kaliszu przy ul. Wrocławskiej 71A, posiada na terenie miasta Kalisza 2.136 sztuk opraw, które są objęte systemem zarządzania CityTouch. Oprawy zostały zmodernizowane przez Spółkę w ostatnich latach w ramach programów ZIT, WRPO oraz pozostałych, prowadzonych przez spółkę inwestycji, a szacowane oszczędności na zmodernizowanych obiektach wynoszą średnio 60% zużycia energii elektrycznej.

Ponadto informuję, że na podstawie szacunków Spółki, modernizacji na terenie miasta Kalisza wymaga co najmniej 2.000 punktów świetlnych. Spółka w 2019 roku przygotowuje się do złożenia wniosku do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, dotyczącego współfinansowania wymiany ok. 500 opraw w Kaliszu. Jeżeli wniosek zostanie rozpatrzony pozytywnie, wymiana opraw planowana jest w 2020 roku.

Ad 8

Na terenie miasta Kalisza Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. dystrybuuje gaz ziemny wysokometanowy grupy E gazociągami średniego i niskiego ciśnienia. Stopień gazyfikacji, czyli dostęp do sieci gazowej, to około 75% terenów zurbanizowanych. Tereny bez infrastruktury gazowej lub w niewielkim stopniu zgazyfikowane to Sulisławice Kolonia, Szczypiorno, Nosków, Sulisławice, Piwonice, Zagorzynek. W dyspozycji tut. Urzędu jest plan rozbudowy sieci gazowej na najbliższe lata sporządzony przez Polską Spółkę Gazownictwa. Jeżeli Państwo Radni byliby zainteresowani szczegółami tego planu, proszę o bezpośredni kontakt celem uzgodnienia terminu udostępnienia omawianego planu.

Ad 9

Wymiana kotłów opalanych paliwem stałym, głównie węglem, dofinansowywana jest zarówno przez Miasto Kalisz, jak i inne instytucje, np. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W każdym programie sformułowane są inne zasady i kryteria dofinansowania. Z uwagi na fakt, iż Miasto Kalisz objęte jest tzw. strefą antysmogową, program miejski - w celu jak największego minimalizowania emisyjnego źródła ciepła, jakim jest węgiel - nie zawiera możliwości dofinansowania kotłów na węgiel 5. klasy. Takie możliwości istnieją zaś przy skorzystaniu z dofinansowania przez WFOŚiGW. Obecnie analizujemy zarówno możliwości prawne jak i zasadność ewentualnej zmiany systemu dofinansowania wymiany instalacji grzewczych opalanych węglem kamiennym. Wydaje się być zasadne aby na terenie, na którym brak jest sieci gazowej lub ciepłej, była także możliwość dofinansowania wymiany ogrzewania węglowego na instalacje opalane paliwem stałym, spełniające wymagania określone dla klasy 5., wg normy PN-EN 303-5:2012. O wynikach tych analiz poinformuję Państwa Radnych w najbliższym czasie.

Przekazując powyższe informacje, zdaję sobie sprawę, że dotyczą one jedynie bardzo szerokiego zakresu działalności zarówno Miasta, jak i firm działających na rynku energetycznym oraz osób fizycznych i prawnych. Trudno zatem w jednej skondensowanej informacji podać wszelkie informacje i szczegółowo omówić każdego z bardzo wielu działań. Moim zdaniem, ten temat jest już i będzie dalej stałym elementem życia Miasta oraz tematem na kolejne rozmowy i działania w gronie Rady Miasta Kalisza, jak i mieszkańców Kalisza.

Prezydent Miasta Kalisza

/.../

Krystian Kinastowski

65

Kalisz, 12.02.2019r.

28/02

Piotr Mroziński
Barbara Oliwiecka
Radni Rady Miasta Kalisza

Szanowny Pan
Krystian Kinastowski
Prezydent Miasta Kalisza

INTERPELACJA

w sprawie gospodarki niskoemisyjnej w Kaliszu

Na podstawie art. 24 ust. 3 i 4 ustawy o samorządzie gminnym składamy interpelację w sprawie gospodarki niskoemisyjnej miasta Kalisza w związku z fatalnym stanem powietrza w Kaliszu występującym w okresie zimowym.

Zwracamy się do Pana Prezydenta z następującymi pytaniami:

1. Jaka liczba budynków i instytucji miejskich w Kaliszu jest jeszcze opalana węglem (prosimy o pełen wykaz – placówki edukacyjne, biblioteki, domy kultury, budynki mieszkalne, instytucje miejskie itp.) oraz jakiej generacji są to piece?
2. W jakiej perspektywie czasowej planowana jest wymiana źródeł ogrzewania w ww. budynkach i instytucjach, jaki jest szacowany koszt tej inwestycji?
3. Czy miasto posiada choćby szacunkową wiedzę jaka część budynków prywatnych jest opalana węglem oraz jakiej generacji są to piece?
4. Jaka część energii elektrycznej i ciepłej wykorzystywanej przez miasto i podległe mu instytucje, pochodzi z odnawialnych źródeł energii i jakich?
5. Czy Kalisz posiada plan wzrostu udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii?
6. Jaka liczba budynków i instytucji podlegających miastu nie posiada termomodernizacji? W jakiej perspektywie czasowej budynki zostaną poddane termomodernizacji?
7. Ile opraw lamp ulicznych zostało zmodernizowanych i wymienionych na LEDowe do dnia dzisiejszego w Kaliszu? Czy wszystkie wymienione lampy zostały włączone do systemu zarządzania oświetleniem Philips City Touch? Czy znane są oszczędności wynikające z funkcjonowania systemu Philips City Touch?

Ile lamp ulicznych wymaga modernizacji i wymiany na LEDowe?

Czy planowana jest dalsza modernizacja oświetlenia ulicznego? Jeżeli tak, to w jakim czasie?

8. Jaka powierzchnia miasta Kalisza objęta jest infrastrukturą sieci gazowej? Jakie są plany rozwoju sieci gazowej na najbliższe 5 lat?
9. Czy w programie dofinansowania wymiany piecy węglowych rozważana jest możliwość wymiany urządzeń na piece węglowe wyższej generacji (jakiej?) czy tylko na gaz lub inne (jakie?)?

Piotr Mroziński
Radny Rady Miasta Kalisza

Z poważaniem

Barbara Oliwiecka
Radna Rady Miasta Kalisza